

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.
Передплата
10 зр.

Вибори в Галичині.

Рух виборчий в Галичині далеко жвавіший і більше свідомий, як на Буковині. Селянство руске в Галичині то не буковинські темні мужики, котрі нині дають слово, що будуть голосувати на А. а завтра голосують на Б. Ні в чім не видно так виразно різниці поміж свідомістю галицької а буковинської Русі, як іменно в руху виборчим. На Буковині ще патріархальні звичаї не перевелись, ту майже всі партії (крім малої робітничої) то більше то менше правительственні, ту ще дуже мало таких відважних людей, що проти волі властей дали би голос на свого кандидата. Візантизм буковинської Русі при виборах показує ся найліпше в тім, що майже на нікого не можна спустити ся. Безхарактерність, звичайно затаювана, вилазить на верх і показує в правдивім свівлі тих людей, що доси складали ся гладко як сцизорики. Всі суть дуже відважними агітаторами, коли знають, що против кандидата Н. Н. правительство не буде виступати; але всі ховають ся в мишачу нору, коли правительство не думає якогось кандидата підцирати; їх тоді нігде не видно. Вправді маємо на Буковині вже цілі околиці досить освідомлені, маємо учителів, котрим старости виставили тепер справді дуже гарне свідомство свідомості, бо по-

старали ся о то, що майже нігде не вибрано їх виборцями (вже бачать, що учителі не дадуть себе за ніс водити), — але все ще свідомість руска на Буковині не така, як в Галичині. Там старости мають тепер гірку роботу, а огірюють їм жите найбільше рускі свідомі мужики, котрих уже тисячами в кождім повіті.

Хотіти схарактеризувати галицький рух виборчий — то трудна справа. І з галицьких руских дневників жаден не задав собі ще тої праці, щоби всі обяви з руху виборчого зібрати до купи і придивити ся, о чім они свідчать. Тільки з безчисленних справоздань в тих дневниках треба собі скласти понятє про галицький рух виборчий, а ті справозданя дуже часто не звертають уваги на найважнішу справу, а то на „материял“, з якого виходять рускі виборці.

Мусимо проте покищо попристати на тій характеристикі галицького руху виборчого, яку подає „Руслан.“ Він пише:

Скрізь по краю переводять ся саме тепер правибори і веде ся — як згідно доносять — горяча агітація виборча. Потекла уже навіть і кров, кров селянина і кров жандарма, — потекли по ній уже і слези, не тільки слези людей близьких обом раненим, що за сповнюване своєї горожанської чи урядової служби так тяжко поплакали ся. Потекли й слези чорнила, і то як раз знід пера, що, піддужуючи одним на других, наневно хоч в часті причинило ся до розгоряченя й розливу крови. Вартож спитати ся, за чюж то справу, за що й за кого потекла ся кров і слези, чи справді за справу народ-

ну, чи за справу сих любих ангелят, що проливаючи тепер слези чорнила над пролітою кровію та кривлячи очима ховають рівночасно старанно під себе свою — кізлячу ніжку...

Ми наше становиско в теперішній авдії виборчий уже кількокротно ясно й з притиском зазначили, так супротив сторонництва, руских і польских, як і супротив правительства. Ми вповні оправдуємо ухвалу, що занала односторонно еще дня 2 го с. м. на засіданю скріпленого многими поважними членами з провінції комітету р.-н. католицького Союзу, а іменно — щоб серед даних обставин усунути ся від всякої участі в діяльності виборчий, бо нема надії, що таку участь можна буде на себе взяти з пошанованем інтересів народа, що про них дбати повинно кожде народне політичне товариство. Ми зовсім не одушевлені ані постановою правительства, „сильною“ супротив нас та — слабою супротив погубного, надутого а в нутрі — пустого польского шовінізму, ані не одушевлені постановою тих польских загорілиців, що готові обкидати клеветою й болотом кожного, хочби й найцирїйшого й найповажнішого руского кандидата, коли він лиш мав нещастє стати поперек дороги першому-ліпшому повітовому матадорowi, або хоч не вводити его примхам. Теперішні відносини пригадують дуже послїдні вибори до сойму: они довели уже раз до відомої односторонної декларації руских послів в вибранім законодатнім тілі, до масової депутатії, та — до теперішнього настрою руского населеня; до чого доведуть ще? — Коли у нас є які щирі бажаня для керманічів австрійского правительства та для польских патріотів, то в теперішній хвилі певне найцирїї отці, щоб одним і другим повело ся ліпше з тими, що серед теперішньої діяльності виборчої ідуть без пощади — а навіть і памяти — против них, як з тими, що готові були в інтересі держави й народу глядати чесного та поважного порозуміння... Ми не дума-

Русини в Сполучених Державах.

Календар „Руско-американського Союзу“, перша більша книжка в американській Русі, видана о. Нестором Дмитровим, то правдива копальня інформацій для Русина із „старого“ краю, котрий хоче дізнати ся, як живуть наші брати за океаном, в Сполучених Державах. І ті то статі про американських Русинів додають книжці найбільшого значіння, бо тим способом почав о. Дмитрів писану історію американської Русі. Під тим взглядом заслугоє на увагу в календарі передовсім статя графа Леліва про положене Русинів у Сполучених Державах північної Америки, з котрою ми хочемо познакомити наших читателів. Крім тої статі, пізнаємо ще жите американських Русинів і з иньших творів, поміщених в сїм календарі. А є їх кілька: в двох поезиях з образками описує ся долю руского майнера (углякопа). Н. Дмитрів описує руске весіле з підкладом американським, Д. Пирч пише про углякопів в Пенсильвені (статю більше научну з відповідними образками); дальше читаємо в календарі історію першої рускої церкви в Шенандоа і сімох иньших руских церков в иньших громадах, бачимо притім і фотографії тих церков, коло котрих групує ся жите руске, — одним словом, прочитавши згаданий календар, можна багато дізнати ся про американських Русинів — і за се належить ся редакторowi календаря о. Дмитрову повне признание.

Русинів у Сполучених Державах північної Америки є около 200.000, т. є. мало що менше, як на Буковині. Колиж ми так дорожимо своєю

буковинською Русію, хоч она не богато більша від американської, то повинні бути цікаві і дожити такої спорої частини руского народу, як є в Америці. Свідомість того, що нарід наш займає такі великі простори земель і в Галичині і Угорщині і на Україні і в Америці, повинна би усунути той наш вузький провінціональний патріотизм, що зборонює буковинському Русинови сягнути думкою поза Прут і Дністер. В тій цілі ми і хочемо познакомити наших читателів із згаданого вище інтересною статєю гр. Леліва про положене Русинів у Сполучених Державах. Саме імя автора статі заповідає нам цікаві спостереженя. Той граф Леліва то знаний літерат російський, котрий видав голосу в свій час брошуру про польско-російські відносини; писав в російськїм Історичнім Вістнику про жите Москалів в Америці, про відносини на Лигві і иньше. Польскі часописи дуже часто займали ся его працями. Він називає ся властиво Е. І. Матрозов, є Москалем з роду і жие тепер в Америці. Отже то він написав до календаря і про американських Русинів. Цікаво прочитати, як обективно і прихильно пише про Русинів сей Москаль:

На величезній просторони Сполучених Держав — починає граф Леліва — від Нью-Йорку до Сан Франціско; від Ріо Гранде до жерел Міссурі, живе нині до 200 тисяч Русинів. Гонені безвихідною нуждою і невиносимим гнетом політичним і національним, із „християнської“ Австрії, вже около двацяти літ масами покидають они відвічно рускі землі нещасної Галичини і поневоленої Угорської Русі; потомки землі, кровію прокормленої предками, потомки руских предків, за безмежним синим океаном шукають собі долі; в ріднім краю у них розгос-

подарилась розбійничо розузdana польска шляхта і бісоваті вожаки, потомки Арпадів, тоті европейскі Азиати, що случайно стали ся, на короткий час, безграничними і безпримірними господарями цілої половини габсбургської монархії, котрі рішають о судбі других народів — цілого підчиненого їм населеня.

Руска еміграція з Австро-Угорщини почалась з західної часті руских Карпат, з так званої Лемківщини. Як і з Галичини Лемки, так і з Угорської Русі емігранти, котрі перед 20 роками прийшли і ще нині громадно приходять, представляють майже найбільшійшу класу сельского пролетаріяту. Треба запримити, що руска еміграція з Угорщини почала ся скорше, ніж з Галичини і числом перевищає ту послідну. В протягу двох десятків літ приходить безунину на вольну землю далекої Америки, часто з жєнами і дітьми велика сила руских людей і ту, в новій вітчизні плодять ся і множать ся так численно, що в короткім часі буде рівняти ся половині населеня руского на Угорській Русі.

До одної і тої самої народности, українсько-рускої, або малорускої, до Русинів з Галичини і Угорщини належать також і потомки козаків запорожских, котрі при кінці минувшого столїтя з околиць устя ріки Амура, впливаючої в Тихий Океан, переселили ся на Аляску, а рівнож і Малороси з Росії в послїдну десятку літ, з лівобічної часті Малоросії прибули в Америку дорогою західної часті Америки, однакож ані число тих потомків славних запорожців, ані їх теперішній побит, ані навіть се, на скільки они зберегли свою національність, до тепер ніким не висліджено і зовсім нам про се нічого не звісно.

емо нікому натручувати ся, отже ідея порозуміння — серед теперішніх обставин — таки справді... надто багато „попертя в краю“ не має! — треба хіба подождати. Та ми думаємо, що ми й можемо подождати, адже історія народів чей так дуже не залежить від хвилих рішень, наших чи чийх, але від супокійної, негласної реальної праці.

Але дивлячи ся реально, без ілюзій та одушевлення на наші сторонні відносини, не можемо не подивити ся так само й на відносини серед нас самих. Діяльність виборча у нас в самім розгарі, нарід наш ставить сьміливо чоло всім противностям, еерце патріота чейже не може не тішити ся тими об'явами народного життя й здоравли: так щож — в щільній сій горячій, могутчій діяльності добачаєм ми й одну темну, дуже темну й невідрадную сторону.

Хто се у нас веде нарід до сеї боротьби? — Возьмемо на увагу уперед всего наших т. зв. „радикалів“. В їх тактиці добачаємо в часі теперішньої діяльності виборчої замітну й знаменну зміну, зміну — що з першого погляду видалась навіть досить зрозумілою. Ото порішили радикали випробувати в сегорічній акції виборчій свої сили самостійно, порішили — відказати запрошенню п. Романчука й „не лучити ся з москвофілами“. Рішене се поневолі застановило кожного, хто знає наших псевдорадикалів, — атже недавно укладав др. Франко адресу для сконсолідованої депутації... І таки перевели наші радикали своє „принципіальне“ рішене чисто по рутенськи: др. Т. Окуневський, голова недавнього радикального з'їзду, „радикальний“ соймовий посол, радикальний — редакцією „Громадського Голосу“ потверджений, подвійний (з IV-ої і V-ої курії) кандидат до ради державної, е за одним разом — членом сконсолідованого народовецько-москвофільського комітету!! В Жовківськім др. Король і др. Олійник ідуть також красенько разом. Сеж дуже вигідна тактика: — спільно ходити — самостійно кандидувати. Перша точка сеї тактики не мало причинила ся до „оживлення“ сегорічної діяльності виборчої...

Друга точка радикальної тактики — самостійно кандидувати — не лишила ся без записок: дарма, де нема спільної етичної основи, де е лише одинока спільна ціль — ходити за кожду ціну против других — щоб лише добити ся польської кар'єри, без огляду, що дальше буде, там скорше чи пізніше мусять вийти записки.

Дятого ми більше про них не можемо сказати, як лиш причислити їх до числа Русинів в Сполучених Державах. Що однак відносить ся Малорусів, котрі з західних країв Росії зайшли в Америку, то не споминаю вже про се, що вони, вийшовши з під впливу російських порядків, утратили ту в значній часті свою народність, їх число таке незначне, що не можуть мати впливу на загальну чисельність Русинів в Сполуч. Державах. У всякім случаю Русини з Галичини і Угорщини разом, нарід українсько-руський, або малоруский, дійшов в республіці північно-американській вже такої численности,* що пора вже нам розглянути ся і вяснити положене наше. Положене се будемо розбирати з трох головніших сторін: з церковної, народної і економічної.

Русини явили ся в Америці одні з останніх. Навіть близькі їх сусіди в Австро-Угорщині — Мазури і Словаки значно випередили їх в тім взгяді. Поляки і жидаї із Царства Польського виселяли ся в Новий Сьвіт з ними майже рівночасно, тільки Поляки і жидаї, Малороси і Білороси із західного краю Росії прибували сюда пізніше від них.

В Спол. Державах нашли они готові і давно вже зложивші ся обопільно відносини межі християнськими віроісповіданнями, або церковними.

Як звісно, перші поселенці в північній Америці народи англо-саксонської раси (Англійчани, Шотландці, Данці, Шведаї, Норвежці і Німці) суть по віроісповіданню протестанти. Спасуючись перед дикими релігійними переслідуваннями в Європі, котрі були викликані у них під той час фанатизмом римського католицизму, они на тій вільній землі нашли собі повну релігійну свободу — і ту устроїли держави і інституції та надали цілому краю той характер,

Появилось надто велике число кандидатів для польської кар'єри, і щож — розгоріла ся поперед всего завзята боротьба між польськими людовцями і рускими радикалами з одної — а соціальними демократами з другої сторони. Не лише „Галичанин“ зробив дра Франка запроданцем, кричали ему „зрада“ й „ганьба“ й соціальні демократи в Дрогобичи, й дарма що др. Франко враз з п. Ганкевичем основували у Львові руску соціально-демократичну партію — той сам п. Ганкевич агітує тепер не за Франком і не за Окуневським, а за жидом Діамантом... Юджене понад юджене, тенор, в часі правиборів, а щож буде в часі виборів? На когоч властиво мають давати голос вибрані виборці? — коли один агітатор повстає безпощадно й безоглядно на другого? За когоч і за що тече та кров, що потекла уже при правиборах? Хтож властиво ліпший: Романчук чи Франко, Франко чи Діамант та Фрідман? Чияж властиво правда: чи тих, що задля Франка викидають сьвященників за двері, — чи тих, що будучи против Франка розбивають руских селян?!

Не ліпше стоїть діло й зі сконсолідованим комітетом народовців і москвофілів. Жовківські і брідські опозиціоністи дуже хитро вивеняють правиборців, що ось-то про кандидатів поки-що нема мови, щоб лише правибори випали добре, то аж оісля поговорить ся й про кандидатів. І кождий опозиціоніст спекулює притім на своє, спекулює, що може-може в останній хвили себе перепахе. Ба, а за когоч властиво боре ся і терпить правиборець? за москвофіла, чи за народовця? адже один другого виключає! При тім лучають ся ще й от які цікаві прояви: від часу до часу розходить ся поголоска, що ось-то москвофіли зрікають ся сим разом кандидуваня. Побачимо. Та знов від часу до часу проникають до прилюдної відомости поголоски про москвофільські кандидатури. Поминаємо менше цікаві от як про д-ра Короля. Але от вже другий раз читаємо в „N. Fr. Presse“ цікаву вістку, що в Коломийщині кандидує „радикал“ др. Дудікевич“. Від кого походить ся вістка? адже й ні один дійсний радикал, ані також ні один народовець не міг такої вісти кореспондентови „N. Fr. Presse“ подати, міг еї подати лише хтось, кому на сій кандидатурі справді залежить, і хтось, кому також і на сім залежить, щоб огидну москвофільську фірму чим небудь закрасити. Радикали якось доси не випердили ся сего нового члена

котрий він носить і по нинішній день і котрий то край і по нині вважають ті народи своєю власністю і їм приналежним.

За народами англо-саксонської раси двинулись в Північну Америку, народи романські (Іспанці, Португалці, Французи і Італійці) і кельтські (Французкі Бретонці, Ірландці), несучи з собою за Океан римський католицизм, так дуже ненависний їм передпутьникам англо-саксонським.

В той час, як около 100 літ тому назад, було в Півн. Америці всего яких небудь 25 тисячок римско-католиків, і в таким-же місті, як Нью-Йорк, католицьке богослужене служилось яким-будь бродячим патром, в яким будь місці, бо протестанти не зносили папістів а закони квакерів впрост наказували обрізувати їм уши. Дятого римско-католики старанно скривали своє віроісповідане. Нині е вже в північній часті Америки до 10 міліонів римско-католиків, а у всхідних Державах, особливо в Нью-Йорку, головно в особі Ірландців, придбали они собі більшу перевагу і величезний вплив у суспільних ділах.

Народи, раси славянської (Чехи, Поляки, Серби, Хорвати, Словаки) і т. д. стали останніми часами переселяти ся в північну Америку.

Правда, нарід малоруский, остатки Запорожської Січі і їх не безпосередні потомки, а вслід за ними і Великороси, купці і промисловці, випередили всі прочі славянські народности в еміграції до Америки і та еміграція зовсім нечисленна і нині зовсім уставша, йшла західною стороною через Тихий Океан та стояла зовсім осібною від загальної європейської еміграції, котра йшла всхідною стороною через Атлантичний Океан і не надавала тій еміграції ніякого осібного характеру, тільки прибрала характер шуканя за багатствами і промислом. І хоть они

своєї „партії“, а сконсолідований комітет? Приватно вивеняють члени сего комітету, що про таку кандидатуру „й мови бути не може“, але прилюдно? Прилюдно — ховає сконсолідований комітет своїх „кандидатів“ на останню хвилю а тимчасом — тимчасом нехай правиборці калічать собі жандармів та дають від них рубати ся шаблями.

А-пропадуть рускі кандидати а послідує нова розлучлива еміграція і т. п. — то знов будемо нарікати на „систему“, спихати вину з себе на всіх других, а москвофілам то таки прямо й найліпше, колиб і всі рускі кандидати перепали! Адже чим ліпше як не сим можна оправдати політику десперації?! А десперація — сеж прекрасний терен для москвофільської агітації, от на пр. на случай можливої війни. І юджене позиточне; по юдженою слідує прецінь обезсилене, підчас коли супокійна реальна праця моглаб подати і сил і надій.

Переживаємо тяжкі хвилини. Обовязком кождого е вказати на небезпечність та на можливість заради. Ми думаємо, що при щирій добрій волі можна буде ще і в останній хвили зарадити неодному лиху та не допустити, щоб теперішній горячий успільний рух народний став ся полем визиску чи для безсовісних юдителів кар'єристів, чи прямо для явних Іскаріотів.

З руху виборчого на Буковині.

(Пан Волян у Вижниці).

Допись з Вижниці.

В середу відбув ся заповіджений збір предвиборчий москво- і романофілів у Вижниці, на який вислав запросини звісний Коко Василько з Лукавця та Осип Крушинський. „Посрамленіє“ їх було і ту повне, тільки не думайте, що таке, як було в Чернівцях, де їм п. Будзиновський д.з. належну відправу. Тут они вже по такій лекції в Чернівцях, ніпли до голови по розум...

В асисті сих двох люців явив ся Волян (як люди назвали его п. к. Вулан) з рана і зараз розбігли ся по місті. Передовсім наказали пейсатому бурмістрови зорганізувати всю поліцію, перенюхуючи, що може ще що ліпше лучитись як в Чернівцях. Бурмістр послухний, бо

заложили кілька осель в західній часті Америки, однак ті оселі, як ми вже згадали, остали без впливу на загально славянські справи, а нині навіть про їх осаді нічого позитивного не знаємо. В виду того при розборі положеня сучасного Амер. Русинів, ми й не можемо брати в рахубу ані згаданой еміграції Руси через Тихий Океан, котра вже давно устала, ані више згаданих козацьких колоній, так зі сторони церковної, як і з других сторін. Народности славянські явили ся в сторону західну Нового Сьвіта, пізніше, як народи раси англо-саксонської і романо-кельтської; они були в часті римо-католики (Поляки, Чехи, Хорвати, Словаки) в часті протестанти (деяка часть Чехів і Поляків, і значна часть Словаків) — в часті наконець православні (австрійські Серби, Русини, чи Малороси з Росії і Буковини і Білороси). В той час, як славянські римо-католики, протестанти, а навіть православні, число котрих на цілім обшарі північної Америки не доходить навіть 1.000 душ, знайшли собі тут готові церкви, епархію і церковну організацію свого віроісповіданя, хоч і приналежачі до других народностей, то греко-католики, або уніяти, т. е. галиці і угорські Русини, і тота часть Словаків, котра ісповідує католицизм після грецького обряду, а о котрих учені до того часу ще не рішили, чи они суть зісловачені Русини, або зрусчені Словаки — знайшлись в цілковито виімковім положеню. Ані греко-католицьких церковей, ані греко-католицької епархії, ані греко-католицької організації тут не було, — а сеї останньої і до того часу нема. Через ціліх десять літ тивались галиці і угорські Русини по римско-католицьких костелах, польських, словацьких, а часом навіть і американських, а властиво айришських.

Наконець, в другій половині 1884. року,

преці то кандидат, про котрого він вже дістав добрий „Wink von Oben“ ще перед правиборами. Відтак наступили личні візити; між иньшим представив ся кандидат судії Коралевичеві ось як: „Ви мій політичний противник, каже він, по не думайте, що се моя воля стати послом. Я не потребую сего, але вибрали з гори мене на того барана жертвенного, та я мушу покоритись.“ Приїзд п. Воляна попередила висилка якоїсь суми грошей на руки місцевого Wundergebli і п. бурмістра, з порученем часть тих грошей роздати між халатних хрунів жидівських, а за другу замовити для марморайних жидівських і християнських хрунів „добре жиртвіє і питіє“. Наспіла означена година „предвиборного зібранія.“ Облягли поліцаї, узброєні в повну зброю, шинок Дрімера і по указу господина „секретаря виборового Комітета зь Черновець“ п. Крушинського та п. Кока пустили до него з десять вибраних мужиків, кількох писарів і підписарів громадських, кількох халатників жидів та святих: Кантиміра з Ростік, Маковіевича з Підзахарича, Осташика з Виженки, місцевого Семанююка, Томюка з Черногуз і Захаровського з Лукавця — замкнули за собою всі двері а з надвору поставили поліцаїв з острим наказом нікого більше не припускати навіть до сніний, аби діло не помішати. Так отже, може перше в Австрії відбуло ся „предвиборное зібраніє“ москво- і румунофілів у Вижниці при замкнених дверях і під дозором збрійної поліції. От бачите, що наука не йде в ліс.

Вибрано окликом протопопу ростіцького на „предсідателя“ а згаданого „секретаря“ секретарем збору. Ну, і пішли наради гладенько. Тут підноситься маститий кандидат, як не зачне правити смалені дуби! „Я, каже, не думайте, що такі справді нічого не робив в райхераті, от буде ся вже залізниця до вас, се мое діло, будете тепер могли зерно дешевше купити та і худобу дешевше продати.“ А мужики розвісили уха, тай і не поланались, що худоба найважнійша часть їх домашнього промислу, та як єї дешевше продадут, то з чого їм прийде ся жити і податки платити — та потакують махінально: а так, так! „От маєте вже в Путилові „штайерамт“ — і се мое діло.“ А кілька вже підохочених хрунів кричать: правда, правда! „Бачите, каже, на мене гордають тоті ненавистні народовці, що я нічо не зробив.“ Забув сарако маститий кандидат, що ані до одного ані до дру-

гого діла і словечком не причинив ся, бо локальна залізниця не залежала від ніякої ухвали „райхерату“, але від ухвали сойму, та як би там др. Стоцький і проф. Пігуляк не були уїмнуди ся за залізницею, то був би єї ніхто у нас не бачив, а „штайерамт“ утворено в дорозі адміністраційній, також без найменшого словечка Воляна. Але то були „дібрані збори“, на котрих казали слухати і притакувати, то так „стало быть“, бо інакше горе — за двері, а там поліцаї з шаблюкою вже знає, що треба дальше зробити з непослушним ребеліантом!

А тут кельнери так увихають ся з ковбасами, цигарами та всякими напитками, що аж мужикам очи сьміють ся. Чого не викликала високопарна промова кандидата, то довершила ковбаса і чарка. Ще трохи спамятались де-які мужики та несміло зачинають „маститого“ питатись, чи є надія на полекну податків, а другий каже: „Мені розсіялись корчі по ниві, хочу їх спалити, а тут і жандар біжить та гукає, що не вільно — порадыте що тут зробити?“ А маститий не втяв вже на се дати відповіді — та лиш звернув на иньшу дорогу. „Каже, гордають, що я не став доси перед вами та не здав вам з того справи, чи я вас заступаю в думі державній і як! Се проста причина, я посол на сойм, то сиджу в Чернівцях в соймї; як скінчить ся сойм, зачинає ся рада у Відні, їду тогди тамтуди. Трошка в літі мав бим час, як розпустять нас з Відня, — та тогди ви знов не маєте часу, маєте в своїх господарствах заняті, то не хочу вас від них відривати. От тому не ставав я перед вами. А коли кому що треба, то най прийде до мене, або і напише, я ему все зроблю.“ Отсим і закінчив „маститий кандидат.“

Підніс відтак о. Семанюк потребу окружного суду в Вижниці та просив дуже кандидата щоби заняв ся тою справою. І се обіцяв він зробити. Наконєць підніс і згаданий „секретар виборового комітета“ та в своїй з патосом виголошений бесіді сказав, що Волян не є собі такий або сякий чоловік, „выборовый комітетъ въ Чернівцяхъ“ знав, чим він руководив ся, коли клав кандидатуру сего чоловіка, він хоче мирно зо всіми людьми в краю жити, а не думайте, що він не дбає про блеск православної церкви. От бачите, він в своїм селі дав на церков 6.000 зр.! а се не дурниця! Ви тут щось згадали про закон ловецький, про податки а все в такій не ясній формі, що ви певне і самі не

знаєте чого властиво хочете, но, бачите, ваш посол все вам зробить, лиш у всім удавайтесь до него.

„Браво!“ закричали кілька жидків а спровадженій умисне на сю сцену у трое так маститий жид як п. кандидат з широчезними плечима та з на півтретя м тра за високий Зейда Шібер з Виженки, схопив маститого кандидата на плечі тай „hif-hif“ поволік его по шинку, вискакуючи. Так заніс его у другу комнату, де було вже приготоване „жиртвіє і питіє“ для марморайних хрунів. Тимчасом протопопа Кантимір закінчив славі збори окликом в честь цесаря, що нам дає такі права, та що нам вільно такого посла собі вибрати! — І всі повалились за маститим кандидатом в другу комнату покріпити ся. Хрунів простих так жидівських як і християнських вишкетили за двері а лишили ся лиш марморайні і засіли до вечері, яку маститий їм казав зготовити. О пів до 8-ої год. вечером щез і сам маститий зпоміж своїх гостей, лишаючи їх самих. Та лиш сараки поліцаї, що так докладно свою службу повнили, вийшли якось цілком тверезі з локалю, марикуючи маститому, що призабув на них та лиш по 5 крейцарів дав їм за таку ревну службу!...

Коби ми були знали, відозвав ся з них один, що нас так щедро нагорбдять, були би ми его інакше пантрували! А треба ще знати, що п. кандидат і при сій короткій нагоді свого побуту в Вижниці не забув на свої обовязки яко лікаря. Він відвідав хорого бурмістра Шерфа та „великого рабіна“, а хоч ті панове его плечники і ему добру прислугу робили в часі правиборів а ще ліпшу обіцяли при самих виборах зробити, то все таки казав собі заплатити за візиту по 5 зр., сховав гроші та воргнув вдоволено: добре і се, придасть ся на вибори!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 27-го лютого 1897.

З буковинського сойму. На засіданю з дня 25-го лютого підпірав пос. Пігуляк своє внесене, щоби закупити для розмноженя в краю нову расу овець т. з. „всхідноєрзійські молочні вівці.“ Цікаві були голоси фахових газет про

галицько-руська громада в Шенандоа, в Пенсильвенії звернулася до галицького митрополита С. Сембратовича з просьбою прислати єї руского греко-католицкого священника для заложеня там рускої парохії, причім принимала на себе всі розходи так що до утриманя священника, як і спровадженя его на місце призначена. Крім того зобовязала ся громада вибудовати церкву і покрити всі з тим получені кошти, як тое взагалі водить ся в Сполучених Державах, де держава, т. е. правительство зовсім у справі релігійній не мішає ся, ані про них не старає ся. На самім початку сідуючого 1885 року прибув уже бажаний священник до Нового Сьвіта о. Іван Волянський і поїхав поперед всего до головного міста Пенсильвенії — Філадельфії, щоби представитись тамошньому римско-католицкому єпископови Патрикову Райнову. Однак на той час архієпископа не було дома, і тому перший руский священник з'явивши ся в Новім Сьвітї, заосмотрений митрополічою грамотою, свідощтвами і рекомендаційними письмами до властей держави Пенсильвенії, був прийнятий генеральним вікарієм і архієпископским секретарем. Переглянувши папери новопривушеного католицкого священника, зовсім незвісного їм обряду, они признали їх достаточними, але коли тільки із бесіди з ним дізнались, що він жонатий і прибув разом з жінкою, то так вікарій як і секретар перестрашились і огірчились тим дуже, а також перервали з ним всяку дальшу розмову, утікли від него і зажадали, щоби сейчас повернув назад до краю. Однак, если о. Волянський і прийшов представити ся американському римско-католицкому архієпископови, то лиш ддятого, що в Америці не було жадної висшої власти его віроісповіданя; в дійсностиж він розумів дуже добре, що яко священник самостійного обряду не

потребує жадної другої юрисдикції, крім даної ему его греко-католицким митрополитом, і на тій підставі, не дивлячись на се, що американський римско-католицкий генеральний вікарій і архієпископский секретар взяли его за „по good“, котрий прийшов лиш ширити соблазнъ межи правовірними римо-католиками в Америці, а і сам архієпископ, вернувши до Філадельфії не прийняв его, поїхав він просто до Шенандоа і зачав організувати парохію. Спершу звернув ся був до польского священника з просьбою позволити ему правити в костелї греко-католицкі богослуженя.

Одержавши відмовну відповідь, наймає о. Волянський звичайну салю і в ній відправляє перше гр. кат. богослужене в Новім Сьвітї. На се богослужене зіхало ся багато галицьких і угорських Русинів з ріжних місцевостей, котрі від міста Шенандоа були більше, або менше віддалені і в той час, коли гори і долини прекрасної Пенсильвенії перший раз почули молитву і славяно-руській сьпів, Новий Сьвіт був свідком зовсім незвичайного видовища: він побачив гадуть великого руского народа, котрий плакав з радості і туги. Тим часом, вслід за прибутом, першого священника, прийшло до Шенандоа з Філадельфії архієпископское посланіє, архієпископа Райна, котре було перечитане всенародно на проповідниках в трох місцевих католицких костелах. Посланієм тим заказувалось римо-католикам, під загрозою відлученя від церкви, бути при греко-кат. богослуженях, а самому рускому гр. кат. священникови заказувалось появляти ся в римо-кат. костелах. Вкуні з тим місцеві римо-кат. священники уникали о. Волянського, трактуючи его, як зрадника, або обманщика.

В місцевій американській суспільности, поява руского гр. кат. священника з женою викликала не малий подив, бо до того часу Американ-

ці не мали понятя о істнованю якогось католицкого обряду, котрий би дозволяв священникови женити ся. Опіраючись однак на закони північно-амер. республики, о новній свободї віроісповідань, і будучи сильно переконаним о правоті свого діла, о. Волянський приймає ся за організоване першої рускої гр. кат. парохії на американській землі. Видячи в нім чоловіка високо образованого, дуже симпатичного, щирого і запопадливого для народного діла, що трудив ся безпереривно, енергійно і неутомимо для добра народу, американска суспільність, може по ініціативі декотрих Славян, стала по сторонї новопривушеного руского священника. В тім загальнім співчутю американської суспільности, найшовши собі так моральну сатисфакцію, як і нову зовсім серіозну точку опору для своєї діяльности, перший греко-католицкий священник на землі американській, розширяє круг тої своєї діяльности, від заложеня власної парохії — сеї своєї першої елементарної задачі. — переходить до будованя церквей і церковно-народних інституцій. Все то робить він не будучи признаним ще урядово священником.

Тим часом з переписки з галицьким митрополитом С. Сембратовичом переконавшись, що він єсть правно поставленим ту священником гр. кат. обряду, архієпископ Райн став домагати ся, щоби о. Волянського відкликано, а на его місце, щоби призначили другого нежонатого священника. Домагане то розбилось однак о рішучість митрополита Сембратовича, котрий хоронив і боронив права полишені рускій церкві актами уній з римским престолом і многочисленними папскими булями — і на тій підставі о. Волянський конєць кінцем був таки признаний греко-кат. священник в Пенсильвенії.

(Конецъ буле).

сю вівцю, які посод відчитав у соїмі. Фризійська вівця дучить в собі незвичайно велику плідність — часто родять ся 4 ягнята параз — із скорим розвитком, бо вже однорічна ягниця стає матерею, а піврічне звіратко важить вже 40 до 50 кіл. Коли виросте, в віці 15 місяців, досягає живої ваги 75 кіл а на добрім пасовиску до 90 кіл. Відтак дає велику силу ужиточної вовни. Молока дає, безпосередно по відлученю ягнят, за час двох до трох місяців чотири до шість літрів денно, а опісля аж до жовтня два літри і по тім часі застановляє молоко чим раз більше, а на два до три місяці переі злогамі не дає цілком молока. Через рік дає молока стільки, що 15-8 літрів припадає на 1 кіл живої ваги. При тім є та вівця дуже витривала на зміни погоди. Витримає на пасовиску в літі і в зимі а часто випортує собі сама поживу зіпд снігу. Хоть і вагітні вівці ліпше тримати в зимі в стаїни, то трафляє ся нераз, що ягнята приходять і на снігу на сьвіт. Фризійська вівця перевищує багато своїми корисними прикметами нашу буковинську вівцю. Бесідник ставить внесене ухвалити на закупно сего роду овець 1000 зр. з краевого фонду, коли соїм не схоче, щоб ся справа пішла в кут так само, як давнійше внесене посла про вандрівних учителів господарства, або внесене посла Смаль-Стоцкого про Райфайзенівські каси. Внесене відіслали до комісії.

З Бразилії. З подорожи о. Волянського, відпоручника галицького виділу краевого до заморських країв подає „Діло“ деякі вісти про тамошні колонії. Плянтаційні, горячі держави, як Сан Паольо, Мінас Герас, Еспіріту Санто і. т. д. є для наших людей беззглядно невідповідні і неможливі. Невідповідний клімат (горячо), різні, острі хороби, незнане мови романської, незвичайна пожива і несвідомість управи кави, до того ще визиск і надужиття плянтаторів та туга за рідним краєм роблять нову вітчизну для нашого переселенця дійсним пеклом і коли по році не умре на жовту фебру, то втікає звідтам. Та туди дала ся заманити тільки частина наших емігрантів, прочі осідали переважно в Парані, а трохи в Ріо Гранде до Суль і в С. Катаріна. Бразилійське правительство не веде колонізації а тільки поодинокі спілки богатих плянтаторів перевозять безплатно робітників в сторони з нездоровим, убійчим кліматом але з беззглядним виключенем Галичан. Важне се, що навіть плянтатори пересвідчили ся, що наші люди не витривалі на тамошний клімат та неспосібні до тамошної роботи.

В останніх трох роках осіло в Парані коло 20.000 Галичан, переважно Русинів. Около 5000 Галичан осіло в Ріо Гранде до Суль і в С. Катаріна. У всіх осадах пересвідчили ся галицькі делегати, що між нашим народом панує нужда, тиф голодовий, великий визиск і надужиття зі сторони тубольців Португалців. Хоть і ті околиці можливі природно для колонізації для наших людей, то однак не можна їх назвати користними. На висоті Парани клімат загідний, в зимі перепадає дощ, а морозу нема, хіба ранками приморозки. Весна припадає підчас нашої осені, перші жнива в грудні, а деякі роди збіжа збирають і два рази до року. Грунт на степі дуже мало родить, але на зрубі удають ся всі роди нашого збіжа. Найбільше садять чорної фасолі і кукурудзи, але тамошня кукурудза і фасоль не смакує нашим людям. Італіяни ходять коло винограду і полудневих овочів — наші люди не вміють того. Мають тільки бросквині — але всяка деревина терпить дуже від великих муравлів і різних комах. Худоби доробили ся хіба деякі давнійші переселенці, безроги можна подібати частійше, а за те ховають багато птиці домашної. Так само належить там плуг до рідкості а звичайно мусять коло рілі робити руками. Корчувати ліс нема як, тільки вирубують его, палать і на згарини сьють. Засіви нищать величезні муравлі і стада пануг а кукурудзу ломлять мални. Також і дикуни роблять шкоду та убивають наших людей, коли ті палать та рубають відвічні їх праліси. Так стало ся недавно.

Але найгірша біда лежить в економічних,

суспільних і політичних відносинах тих на півдиких країв. Вони суть найважнішою причиною нужди, голоду і смерти колоніста. Торговлі ані промислу нема там ніякого, не можна нічого продати, дорожня нечувана; за роботи коло го- стинців платять квітками, за котрі купець рахує потрібно і взагалі про заробок тяжко; хто не має свого гроша, той не зможе побудувати ся і розпочати яке небудь господарство. Колонізацію вели неуміло, а урядники старали ся тільки о зиски для себе. В краю панує майже безправність, анархія, стан політичний непевний, власти нездарні, а мешканці не певні житя і майна. При таких відносинах відзиває ся тим сильніша туга за вітчизною і осадник упадає на душевній силі, особливо коли зазнав дома ліпших часів.

Хто не стратить сили і волі і перебуде всі тяжкі початки колонізації, випалюючи ліс і порпаючи сапою землю нога за ногою, парячи окропом муравлів і воюючи з панугами та малнами, той може доробити ся від курки до безроги, від безроги до корови, а може навіть і до плуга — і буде мати що їсти, але щоб міг числити на якийсь маєток, на вигоду і жите, се не можливо, бо, як сказано, се дикий край без торговлі і промислу.

От і всі світлі і темні сторони того заморського раю після слів очевидця о. Волянського, — і показує ся, що таки справді не варто сюди їхати. Впрочім тепер уже сама Бразилія не хоче приймати наших людей.

Викрадений мільонер. Тайна поліція в Монтріль в Канаді глядає тепер мільонера Річардсона, котрого сплонець вивезли з Нового Йорку авантюристи брата Стантони. Его вивезено імовірно спершу до Монтріль, де Стантони держали свою жертву під ключем, запаморочували его безнастанно сильними наркотичними средствами, а в хвилях, коли позваляли мільонерови прийти до памяти, змушували его підписувати чеки на великі суми, котрі відтак відбирали з банків. Коли поліція попала на слід Стантонів і прибула до їх мешканя, аби їх арештувати, не застала їх вже; они відплили тимчасом з своєю жертвою до Англії. Також злодійська штука!

Дрібні вісти. Велика лавина зсунула ся в вивіз сьв. Бернарда і засипала славний приют подорожних. Часть будинку з рефектарем і кухнею обернулась в руїну; друга часть видержала напір снігу, так що черці вєпіли з другого поверха перекопати тунель і в той спосіб комуніковати ся зі сьвітом. — Львівський ратуш має невдовзі бути зреставрований і зверху змінений, що приспорить ему більше внішньої краси. — Зручної крадежи довершив ночью з дня 18-го на 19-го с. м. невисліджений доси злодій в Тисмениці у нотаря Шелевского. Вирізав діамантом шибу у вікні а відтак шибу в шафі, і забрав з неї близько 1.500 зр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 27-го лютого 1897 року.

Відень. З певного жерела доносять, що імператор відіде дня 1-го марця рано під іменем графа Гогенембе до пригіря сьв. Мартина.

Відень. Імператор приймав вчера міністра заграничних справ, гр. Голуховского, котрий перед тим приймав у себе англійського конзула.

Львів. Виділ краєвий ухвалив на надзвичайнім зібраню виразити співчуте міністроу і маршалкови краєвому, братам Баденім по поводу смерти їх матери і взяти корпоративно уділ в похоронах. Похорони відбули ся в суботу рано. Численні кондоленційні телеграми насіли з усіх сторін держави.

Лондон. Приватна депеша з Атенів запевняє, що король Греції рішив ся прийати ноту держав.

Тисяч разів

як найліпші признані

— Насіня для засівів на полях і в городах

— Штучні навози

поручає

ЕРНЕСТ БАЛЬЗЕН в КРАКОВІ

ул. Кармелітів 21.

Склад комісійний у Львові

ул. Красіцького 12.

Повна запорука! Довголітна добра слава.

Поучене як засівати даром і франко.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

є на складі в друкарні

„Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звійні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКИ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковім і адамашковім; також доставляє матеріалів на комплетні і найдешевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надіслати просто до Коросна (почта, телеграф і станция залізнична в місци).

Прібки і цініки на жадане оплатно і відворотною почтою. (15—52)